

Kennisflits Dierenwelzijn

Ophokplicht en biologische hennen: stoffig op stok

Ophokplicht is een noodoplossing, maar blijft waarschijnlijk een steeds terugkerende realiteit zolang de vogelgriep rondwaart onder trekvogels en inenting nog geen gemeengoed is. Vooral voor de biologische pluimveehouderij staat daarbij

veel op het spel. Daarom brachten Wageningse onderzoekers meteen al in 2005 zo goed mogelijk de gevolgen in kaart die ophokken had voor biologische leghennen. Die vallen mee, al wordt het binnen vaak wel een zorgwekkend stoffige boel.

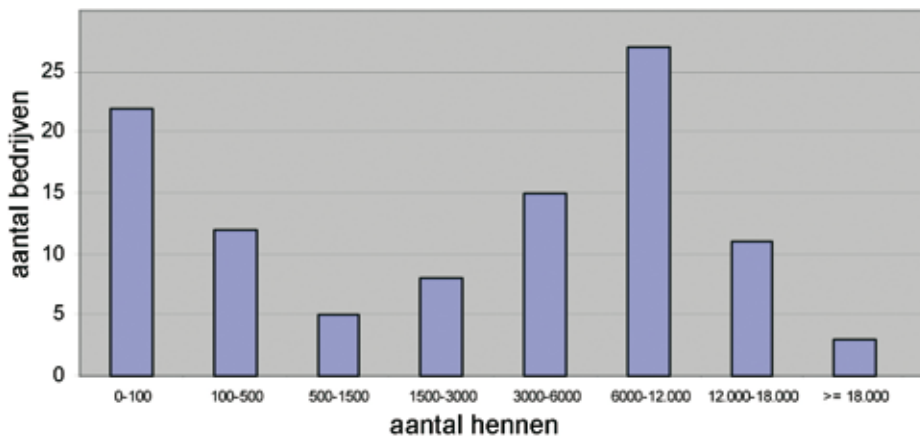
Biologische hennen zijn op grond van Europese regels gewend om een derde deel van hun leven buiten door te kunnen brengen. Desalniettemin bleken de kippen in het algemeen wel wat, maar niet ernstig te lijden onder het ophokken. Met name de vrees voor een golf van ernstige verenpikkerij bleek vooralsnog ongegrond, al

moet daarbij worden aangetekend dat minder dan twintig procent van de onderzochte hennen een onbehandelde snavel had – het onderzoek werd gedaan voordat in maart 2006 het toucheerverbod van kracht werd.

Vooral in het begin van de ophokperiode hielden pluimveehouders het gedrag van hun hennen in het alge-

meen goed in de hand door afleiding met bijvoorbeeld extra strooisel, meer voerbeurten en gevarieerder voer, en ook wel met gedempt licht. De verbeterde opfok en de opkomst van rustiger rassen hebben waarschijnlijk ook een handje geholpen. Waar al eerder problemen met verenpikken bestonden, werd dat wel wat erger,

Aantallen Nederlandse bedrijven met biologisch legpluimvee in het jaar 2005, gerangschikt naar omvang.

maar nergens was sprake van ernstig kannibalisme.

Gek genoeg was de toestand van hennen die ter afleiding bijvoorbeeld extra strooisel kregen, gemeten aan hoe goed ze in de veren zaten, niet beter dan elders. Juist waar niets extra's gedaan werd, zagen de dieren er in het algemeen wat beter uit. Dat kan eraan gelegen hebben dat boeren vooral welzijnsbevorderende maatregelen namen als hun kippen al wat problemen hadden, en niet of minder wanneer hun dieren in blakende welstand verkeerden. In elk geval hielden de meeste boeren op den duur op met het verstrekken van extraatjes, omdat ze merkten dat het verenpikken ook zonder bijzondere afleiding wel meeviel.

Stof

Het ernstigste gevolg van het ophokken was de slechte lucht waarin de hennen moesten leven. Gemiddeld troffen de onderzoekers 4,5 milligram stof per kubieke meter lucht aan, met uitschieters tot 9,6 milligram, terwijl zo'n 3,6mg/m³ voor pluimveestallen normaal is. Uit oogpunt van gezondheid is een gehalte lager dan 3,4mg/m³ wenselijk, maar tweederde van de onderzochte kippen – en hun verzorgers – had het dus slechter, soms veel slechter. Dat is een punt van belang, omdat stof niet alleen slecht is voor de longen van mens en dier,

maar ook als drager van ziektekiemen kan dienen.

Veel of weinig strooisel, extra strooisel en speelgoed of niet, voor het stofgehalte maakte het allemaal weinig uit. Blijkbaar zijn andere stofbronnen, zoals huidschilfers, mest en voederresten belangrijker. Hoeveel daarvan in de lucht zweefde, hing vooral af van twee dingen: het soort kip en de inrichting van de stal. Bruine hennen veroorzaakten aanzienlijk meer stof dan blijkbaar rustiger witgevederde rassen. Verder steeg het stofgehalte met het aantal kippen per vierkante meter bodemoppervlak. Vooral voliërestallen, met meerdere leefetages boven elkaar en dus veel kippen per vierkante meter, plus veel gefladder tussen de verdiepingen, scoorden slecht met een gemiddelde van 6,9mg/m³. Mechanische ventilatie maakte een en ander er niet beter op.

Indrukken en metingen

De eerste indrukken kwamen uit een telefonische enquête onder 63 biologische pluimveehouders, een maand na het ingaan van de ophokplicht op 22 augustus 2005. In november en december, toen de dieren dus al maanden vast zaten, bezochten de onderzoekers zelf 37 van de eerder geënquêteerde bedrijven en deden daar objectieve metingen.

De bedrijven die aan die tweede

fase meededen waren tezamen goed voor 214.195 dieren, bijna de helft van het totaal aantal biologisch gehouden leghennen in Nederland. Alleen al door die omvang geeft het onderzoek een vrij betrouwbaar beeld van wat ophokken teweegbrengt.

Mitsen en maren

Daar staan weer een paar mitsen en maren tegenover. We noemden al het inmiddels ingegane toucheerverbod, waardoor de uitkomsten ten aanzien van verenpikken weinig zekerheid verschaffen over volgende ophokperiodes. Iets dergelijks geldt ook voor het feit dat de gemiddelde toestand van het verenkleed niet meer dan een mager zesje waard was. Duidelijk werd wel dat witte kippen het wat dat betreft beter deden dan bruine, en jonge hennen beter scoorden dan oudere. Maar of de algemeen matige score ook met het ophokken te maken had, viel niet vast te stellen. Dat had alleen gekund wanneer tegelijkertijd ook vergelijkbare niet-opgehokte koppels bekeken waren, en die waren tijdens de ophokplicht niet voorhanden.

Tot slot moet gezegd dat het onderzoek vooral de toestand op grotere bedrijven weergeeft. Veel kleintjes, met minder dan 350 hennen, ontrokken zich onder de verwarrende tijdelijke regelgeving van 2005 als hobbyhouder aan de ophokplicht, of stopten al dan niet tijdelijk ■

Stof in de stal. In wit en bruin de gebieden waarin gevonden stofwaarden lagen voor verschillende dichtheden witte, respectievelijk bruine kippen.

Wie wat waar

Het volledige onderzoeksrapport *Effecten ophokplicht biologisch legpluimvee: stofhappen!* door Aize Kijlstra en Joop van der Werf, rapport nr. 06/100502, verscheen in februari 2006. Het is online onder meer te vinden in het archief van www.biologischveehouderij.nl.